

Bedömargruppens bedömningar

Lärosäte Karlstads universitet	Huvudområde/examen Förskolläraexamen	ID-nr A-2020-03-4932
--	--	--------------------------------

Bedömning av utvalda bedömningsområden

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet **Utformning, genomförande och resultat**

Bedömning i den tidigare utvärderingen: *Inte tillfredsställande*

I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

"Den sammanvägda bedömningen är att utbildningen möjliggör men inte fullt ut säkerställer måluppfyllelse av examensmålen i kunskapsformen Kunskap och förståelse. Det samlade bedömningsunderlaget som bedömargruppen har att tillgå ger inte en entydig bild. Det är problematiskt att en majoritet av de självständiga arbetena inte visar på måluppfyllelse för examensmålen, och därför inte styrker det säkerställande som beskrivs i självvärderingen I såväl intervjuunderlaget som i självvärderingen framkommer dock att lärosätet arbetar aktivt med relevanta strategier för att utveckla kvaliteten på de självständiga arbetena. Bedömargruppen uppmanar till fortsatt utvecklingsarbete med särskild uppmärksamhet riktad mot att arbetena visar att studenten har kunskaper inom förskolepedagogiskt område och innefattar relevant aktuell forskning. Utbildningen ska också säkerställa att studenten har kännedom om vetenskapsteori samt om kvantitativ och kvalitativ metod. Samtidigt noterar bedömargruppen att den del av examensmålet som behandlar relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet bedöms som genomtänkt i utbildningen. Utbildningens upplägg med att få studenterna att se teorin i praktiken och vice versa ses dessutom som en styrka. Detta görs genom kontinuerliga veckouppgifter där studenterna i grupp studerar och samlar in material om ett förskolepedagogiskt fenomen som sedan analyseras utifrån teori.

När det gäller måluppfyllelse av examensmålen i kunskapsformen Färdighet och förmåga bedöms utbildningen möjliggöra och säkerställa färdigheter och förmågor i att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera. Utbildningen bedöms också möjliggöra och säkerställa förmågan att tillämpa förskoledidaktik och ämnesdidaktik. Det finns en progression i hur färdigheter och förmågor examineras genom trepartssamtal under den verksamhetsförlagda utbildningen. Som en styrka i utbildningen vill bedömargruppen nämna studenternas systematiska sätt att samla in och reflektera över erfarenheter under den verksamhetsförlagda utbildningen. Detta görs genom en självvärdering som ligger till grund för det examinerande trepartssamtalet och som möjliggör den egna professionsutvecklingen.

Däremot bedöms utbildningen varken möjliggöra eller säkerställa måluppfyllelse för examensmålet för förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet. Progressionen i de beskrivna lärandemålen går från "under handledning" till "i samverkan", och bedömargruppen kan därför inte se hur lärosätet möjliggör och säkerställer studenternas självständiga förmåga att planera, genomföra, utvärdera och utveckla verksamheten. Undervisningsbegreppet bedöms inte heller ha en tydlig plats, vilket bedömargruppen

rekommenderar lärosätet att förtydliga. Vidare efterfrågar bedömargruppen en tydlighet i studenternas möjlighet att utveckla färdigheter och förmågor i att initiera, planera och genomföra utvecklingsarbeten.

Utbildningen bedöms möjliggöra och säkerställa examensmålen för kunskapsformen Värderingsförmåga och förhållningssätt. Studenterna får möjlighet att utveckla sin förmåga att göra bedömningar utifrån vetenskapliga aspekter, till exempel genom att läsa och tolka vetenskapliga artiklar samt göra litteratursökning. Exempelvis beskriver självvärderingen ett moment som innebär att studenterna söker vetenskapliga texter som är grundläggande i en examinerande gruppuppgift och som relaterar erfarenheter till teorier om barn och barndom, förskolans praktik och professionens förutsättningar och styrdokument. Det bedöms lägga en god grund för det komplexa förskolläraryuppdraget. Enligt bedömargruppen är demokratiuppdraget, värdegrundsfrågor, likabehandling och barns rättigheter styrkor i utbildningens innehåll.

Generellt har lärosätet redan identifierat utvecklingsområden i självvärderingen när det gäller att möjliggöra och säkerställa examensmålen i de tre kunskapsformerna. Åtgärderna bedöms vara relevanta. Ett sådant utvecklingsområde rör progressionen i utbildningen, vilken behöver förtydligas. Inom vissa områden har åtgärder redan vidtagits vilket har resulterat i tydliga progressionsnivåer, exempelvis inom vetenskapligt skrivande. Bedömargruppen uppmuntrar till fortsatt arbete med progressionen i utbildningen, och vill särskilt rikta uppmärksamhet mot användningen av aktiva verb i lärandemålen. I de exempel på lärandemål som självvärderingen presenterar, oavsett nivå, används "redogöra för" som aktivt verb. Ett förslag är att anpassa det aktiva verbet i lärandemålen till den nivå som kursen befinner sig på, och på så sätt tydliggöra progressionen mellan utbildningens kurser.

Vidare rekommenderar bedömargruppen en översyn av samstämmigheten mellan lärandemål och bedömningskriterier, samt av att kriterierna faktiskt anger vad studenten ska kunna. Flera bedömningskriterier som presenteras i självvärderingen riktar fokus mot aktivt deltagande eller att studenten har följt instruktionen för uppgiften, i stället för att fokusera på innehållet. För att säkerställa måluppfyllelse behöver sådana betygskriterier revideras. Bedömargruppen efterfrågar även ett klargörande av hur den enskilda studentens kunskap och förståelse samt färdigheter och förmågor säkerställs vid gestaltande och laborativa gruppexaminationer. Eftersom enskild bedömning är varje students rättighet och varje lärosätes skyldighet föreslår bedömargruppen att lärosätet förtydligar hur detta slags examinationer examinerar den enskilda studentens kunskaper, färdigheter och/eller förmågor. Samtidigt noterar bedömargruppen att examinationsformerna varierar mellan individuella och gruppexaminationer samt mellan muntliga, gestaltande och skriftliga examinationer, vilket är en styrka.

Enligt bedömargruppen genomsyrar jämställdhetsperspektivet utbildningen. Det konkretiseras i självvärderingen genom tydliga lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationsformer. Som en styrka noterar bedömargruppen att en genusvetenskaplig och normkritisk teorigrund introduceras redan under den första terminen i utbildningen. Litteraturen indikerar att utbildningen uppmärksammar förskolan som könad institution, vilket bedöms som högst relevant.

Vidare görs bedömningen att utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs upp systematiskt och att resultatet återkopplas till berörda intressenter. Vid behov vidtar utbildningen åtgärder för kvalitetsutveckling."

Uppföljning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat**Bedömning i uppföljningen: *Tillfredsställande***

Lärosätets åtgärdsredovisning har kompletterats med uppgifter begärda av bedömargruppen angående säkerställandet av kännedom om kvalitativa och kvantitativa metoder. Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen och kompletterande underlag bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Bilaga 2

Lärosätets åtgärdsredovisning och komplettering

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Åtgärdsredovisning vid uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Lärosäte: Karlstads universitet

Yrkesexamen: Förskolläraexamen

Mallen för åtgärdsredovisning ska användas av lärosäten vars utbildningars kvalitet har blivit ifrågasatt i UKÄ:s utbildningsutvärdering. Mallen består av de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering:

- **Förutsättningar**
- **Utformning, genomförande och resultat**
- **Doktorandperspektiv**
- **Arbetsliv och samverkan**

Mallen ska användas för de bedömningsområden som erhållit omdömet Inte tillfredsställande. Vilket eller vilka bedömningsområden som inte bedömts som tillfredsställande framgår av UKÄ:s beslut och bedömargruppens yttrande. För de bedömningsområden som bedömts som tillfredsställande ska inte någon redovisning göras.

Instruktioner för uppföljning finns på UKÄ:s webbplats och i dokumentet *Vägledning för uppföljning av utbildningar med ifrågasatt kvalitet* (UKÄ 2018). För information om de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering, se *Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå* (UKÄ 2016, reviderad 2018).

- Åtgärdsredovisningen indelas i enlighet med rubrikerna som anges nedan. Eventuella underrubriker kan lärosätet fritt besluta om.
- Lärosätet ombeds att först redovisa sin **analys** av bristerna och sedan en **redogörelse av de åtgärder** som genomförts i relation till bristerna.
- Lärosätet ombeds att endast fokusera på den bedömningsgrund eller del av bedömningsgrund som bedömts ha brister. Eventuella bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder som inte bedömts ha brister behöver inte redogöras för.
- De åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen ska vara genomförda och ska beskrivas så att de kan relateras till utbildningens tidigare uppläggnig.
- Åtgärdsredovisningen ska kunna stå för sig själv, dvs. den ska inte inkludera länkar. Nya eller reviderade kursplaner och utbildningsplaner bör laddas upp i UKÄ Direkt. Alla källor ska vara tillgängliga för bedömargruppen vid förfrågan.

- Om åtgärdsredovisningen relaterar till åtgärder som gäller lärar- eller handledarresurser ska tabell över personal fyllas i som bilaga till åtgärdsredovisningen.
- Redovisningen för bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat ska inte överstiga 16 000 tecken (med blanksteg), exklusive mallens rubrik och inledande text. För övriga bedömningsområden gäller max 8 000 tecken (med blanksteg) per bedömningsområde, exklusive mallens rubrik och inledande text. Mallens formgivning och marginaler ska inte ändras.
- Åtgärdsredovisningen och eventuella bilagor laddas upp och registreras i UKÄ Direkt senast det datum som angetts i UKÄ:s beslut. Se Användarmanual för UKÄ Direkt.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat innehåller följande bedömningsgrunder:

Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 1: visar sådana kunskaper inom det förskolepedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen.

Kritik i sammanfattning: Brister i bedömningskriterier och examinationsformer. Självständiga arbetena visar bristande kunskaper inom förskolepedagogiskt område och brister i relevant forsknings- och utvecklingsarbete. Det låga antalet disputerade med professionskunskap kan användas på ett mer strategiskt sätt för en högre grad av måluppfyllelse i de självständiga arbetena.

Analys: Bristande kunskaper inom det förskolepedagogiska området sammanhänger med brister i såväl nivå som bedömning och examination. Eftersom förskolepedagogiken är integrerad i samtliga kurser krävs en programövergripande genomgång av hela länkningskedjan för att studenternas kunskaper ska kunna säkerställas och progressionen förtydligas. Fördjupningsnivån måste klargöras i lärandemål och deras aktiva verb med utgångspunkt i en matris som visar samband mellan examensmål och lärandemål. Översyn av bedömnings/betygskriterier och examinationer behövs i alla kurser för att göra dem samstämmiga med lärandemålen. Det finns hela 89 examinationer utanför VFU och självständigt arbete, samtidigt som det är oklart var 20% av lärandemålen examineras. En stor del av examinationerna tillämpar inte graderade betyg eller syftar primärt till att göra undervisningsmoment obligatoriska. Att utveckla bedömningskriterier och examinationer behöver involvera de verksamma lärarna för att skapa medvetenhet och samsyn om deras betydelse för att säkra examensmålen.

Studenterna har fått möta forskning genom att studera avhandlingar och söka och analysera vetenskaplig litteratur inom det förskolepedagogiska området. Kunskaperna har dock sällan befästs i skriftlig analys och det har brustit i examination och progression. Därmed har studenterna svårt att utveckla sin syntes- och analysförmåga och att bli förberedda för det självständiga arbetet. Disputerade forskollärare och lärare måste involveras i undervisning och examination av vetenskapligt skrivande och analys genom hela utbildningen.

Åtgärder: Samtliga kursplaner och deras lärandemål och litteraturlistor har reviderats med stöd av en uppdaterad progressionsmatris, bland annat för att öka studenternas kunskaper inom det förskolepedagogiska området och förmåga att omsätta dem i undervisning och praktik (se t.ex. första terminens delkurs 4). De beslutade kursplanerna bifogas. Parallellt har bedömnings- och betygskriterier utvecklats och examinationer setts över. Arbetet med bedömningskriterier introducerades vt19 genom en konferens och ett uppföljande halvdagsmöte. Där skapade kursledare

och examinatorer med utgångspunkt i forskning om bedömningskriterier ett gemensamt format som innebär analytiska bedömningskriterier i matrisform. Dessa är direkt kopplade till kursens lärandemål, ämnesspecifika och kvalitativa till sin karaktär. Respektive kursledare och examinator har med tjänstemannastöd utvecklat bedömningskriterier samt sett över lärandemål, progressionsnivåer, examinationsformer och utformning av examinationer. Arbetet och samordningen mellan kurser skedde med stöd av tre gemensamma workshops. En rutin har börjat tillämpas som innebär att kriterierna utvärderas och vidareutvecklas i samband med uppföljning av genomförda kurser. Programmets kursledarråd har ansvar för att på programnivå säkerställa att bedömningskriterierna utvecklas kontinuerligt. Ett exempel på utformningen av kriterierna kommer från första terminens kurs:

Lärandemål	Betygskriterium G	Betygskriterium VG
beskriva olika synsätt på barn och barndom och hur de har varierat under olika historiska epoker	Studenten kan beskriva översiktligt med hjälp av kurslitteraturens centrala begrepp för hur olika synsätt på barn och barndom har varierat under olika historiska epoker	Studenten kan beskriva utförligt med hjälp av kurslitteraturens centrala begrepp för hur olika synsätt på barn och barndom har varierat under olika historiska epoker

En fullständig genomgång har gjorts av examinationer. Antalet examinationer har minskats med ca 1/3. Framför allt har mindre seminarier och skrivuppgifter, som tidigare examinerats med U eller G som ersatts av större och mer omfattande examinationer med tregradig betygsskala. Samtliga gruppuppgifter, gestaltningar och laborationer, där det tidigare varit oklart hur individuell bedömning säkerställts har reviderats, ändrats eller förtydligats. Ambitionen har dock varit att bevara programmets styrkor i form av arbetslagsarbete, variation av examinationsformer och nära koppling mellan praktiska och teoretiska moment. Många gruppexaminationer har ersatts av individuella, samtidigt som gruppmomentet har bevarats som arbetssätt. I kvarvarande gruppexaminationer har två huvudstrategier använts för att säkerställa individuell bedömning: seminarier i tvärgrupper och individuella moment som quiz och skriftliga inlämningsuppgifter. Exempelvis har i termin 7 antalet examinationer reducerats från fyra till två. Tidigare gruppexaminationer har ersatts av ett projekt där studenterna i arbetsgrupper samlar in material som sammanställs och analyseras med olika vetenskapliga metoder. Examinationen sker i två steg: 1. Tvärgruppsseminarium där varje student redovisar och diskuterar sin grupps arbete med att formulera en forskningsfråga samt utforma och genomföra en systematisk datinsamling; 2. Individuell skriftlig rapport där studenten sammanställer och analyserar insamlat material skriftligt samt värderar olika metoders kunskapsbidrag.

Åtgärder att säkra studenternas kunskaper om aktuellt FoU-arbete och utnyttja disputerad personal effektivt beskrivs under Mål 2.

Mål 2: visar kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Kritik i sammanfattning: Självständiga arbeten visar bristande kännedom om vetenskapsteori och vetenskaplig systematik, och bristande kännedom om kvalitativ och kvantitativ metod, bristande kvaliteter i vetenskaplighet, det vill säga förhållningssätt, design, analys och självständighet.

Analys: Bristerna sammanhänger dels med organisationen kring det självständiga arbetet dels med brister i progressionen i utvecklandet av studenternas kunskaper inför det självständiga arbetet.

Organisationen och processen kring det självständiga arbetet behöver stramas upp för att tydliggöra det förskolepedagogiska fokuset, ge studenter och handledare bättre stöd samt ge examinatorer förutsättningar att säkra kvaliteten. Det har varit en omöjlig uppgift för en ensam examinator att hantera hundratalet självständiga arbeten.

Bristerna i studenternas förberedelse för det självständiga arbetet sammanhänger med att vetenskapsteori, vetenskapliga metoder och utvecklingsarbete på vetenskaplig grund främst koncentrerats till den delkurs som omedelbart föregår det självständiga arbetet. Studenterna har inte kontinuerligt fått utveckla vetenskaplighet och tillämpa de verktyg som behövs i det självständiga arbetet. Den enda kursen på avancerad nivå har legat sist i utbildningen och har därmed inte kunnat bidra till vetenskaplig mognad i det självständiga arbetet.

Studenterna måste tidigt i utbildningen introduceras i ett forskande arbetssätt för att kunna utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt. Centrala kunskapsområden behöver definieras och de vetenskapliga momenten i utbildningen synliggöras och sammanlänkas. Studenterna bör kontinuerligt under utbildningen få träna vetenskapligt skrivande, utveckla en självständig vetenskaplig röst och kritiskt förhållningssätt genom uppsatsskrivande. Inför och under dessa uppsatser behöver arbetet att göra självständiga bedömningar och tillämpa ett vetenskapligt arbetssätt struktureras utifrån tre kunskapsområden: vetenskaplig litteratur, vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig process. Vetenskaplig litteratur svarar främst på kritiken under Mål 1 på brister i relevant forsknings- och utvecklingsarbete, men kan även kopplas till vetenskapsteori och kritisk analys. Vetenskapligt förhållningssätt innebär ett självständigt värderande av olika kunskapsanspråk och former för kunskapsbildning och vetande. Vetenskaplig process handlar om såväl metod, design och analys. Omfattande kursplaneförändringar krävs genom hela utbildningen för att skapa en för såväl examinatorer och lärare som för studenter tydlig struktur.

Åtgärder: Organisationen av det självständiga arbetet har utvecklats genom att examinationen från ht 2019 har delats upp på fyra lektorer som vardera ansvarar för ett temaområde. Dessa fyra examinatorer bildar tillsammans med kursledaren en ledningsgrupp för att samordna arbetet och likrikta bedömningar samt utveckla sambandet mellan det vetenskapsteoretiska/metodiska innehållet i metoddelkursen och det självständiga arbetets empiriska, tillämpade och granskande moment. Examinatorerna ansvarar för att utveckla och säkra den vetenskapliga kvaliteten och den förskolepedagogiska inriktningen i de självständiga arbetena. För att styra handledningsprocessen genomför examinatorerna kontinuerliga möten med handledarna inom respektive temaområde. Organisation, process och bedömningskriterier beskrivs i dokumentet *Riktlinjer för självständigt arbete* som reviderats för att tydliggöra ansvarsområden, konkretisera vetenskapliga kriterier och lyfta fram det specifikt förskolepedagogiska.

Som en kvalitetshöjande åtgärd har försöksverksamhet med parskrivning av de självständiga arbetena genomförts fr.o.m. vt 2019, inklusive utvecklande av rutiner för att säkra individuell bedömning. Försöksverksamheten har utvärderats och förlängts i väntan på en mer omfattande utvärdering för beslut om permanentning. Erfarenheterna är att parskrivning befrämjar kvalitet genom att studenterna stöttar varandra och handledningen kan fokusera på innehåll framför form.

Under det självständigt arbetet arrangerar ledningsgruppen två seminarier med studenter och handledare. Det första seminariet introducerar det självständiga arbetet för studenterna som stöd för en individuell skriftlig PM, där studenterna formulerar problembakgrund, syfte, litteratur, teori/perspektiv, metod och etiska överväganden för sitt tänkta arbete. Det andra seminariet sker i handledningsgrupper inom temaområdena, där studenter, respektive handledare och examinator diskuterar specifika förskolepedagogiska problemformuleringar och olika teoretiska och metodiska sätt att undersöka och besvara dem.

Det självständiga arbetet tillhör Institutionen för pedagogiska studier som ansvarar för organisation, riktlinjer och examination. Examinatorerna tillhör denna institution. Samarbete sker med andra institutioner vad gäller handledning och handledare, men ansvarsfördelningen har tydliggjorts.

Under det självständiga arbetet används disputerade med professionsbakgrund strategiskt för att säkra kvaliteten på de självständiga arbetena, studenternas vetenskapliga förmåga samt att stödja handledare. Detta sker dels i grupphandledning tillsammans med andra handledare och deras studenter, dels vid handledarträffar organiserade av ledningsgruppen.

De förskolepedagogiskt inriktade inom institutionens professorsgrupp har påbörjat analyser av befintliga arbeten för att utveckla riktlinjer såväl vad gäller de självständiga arbetenas vetenskapliga kvalitet som riktat mot undervisnings- och handledningsinsatser i utbildningens tidigare kurser.

För att säkerställa progression i akademiskt skrivande, vetenskapligt förhållningssätt, vetenskapsteori och analytisk förmåga har kursplanerna reviderats och omfattande översyn av innehåll och nivåer skett i samtliga kurser. En rockad har gjorts mellan kurserna i termin 6 och 7 för att det självständiga arbetet ska avsluta utbildningen.

Som förberedelse för det självständiga arbetet i termin 7 har uppsatser införts i termin 1, 4 och 6, i anslutning till kursernas tema med stegrande krav på självständighet, skrivande och vetenskaplighet. För att utveckla skrivandet införs work-shops och revideringsseminarier som ger respons från lärare och studiekamrater. Ett exempel är ett seminarium med skrivhandledare från universitetsbiblioteket, där studenterna ställer konkreta frågor utifrån uppsatsskrivandet i termin 1. Denna uppsats fokuserar på det akademiska skrivandets grunder, professionens vetenskapliga grund och sammanfattning av vetenskapliga texter. I termin 4 är inriktningen insamling och systematisk sammanställning av data samt analys av kvantitativa data, speciellt i relation till terminens ämnesdidaktiska innehåll. I uppsatsen i termin 6 ska studenterna självständigt formulera, analysera och skriftligt redovisa ett utvecklingsprojekt utifrån terminens ämnesinnehåll.

Förutom i uppsatsarbetet ökas i övriga kurser antalet vetenskapliga artiklar och avhandlingar inom det förskolepedagogiska området. Artiklarna bearbetas i seminarier och individuella skriftliga examinationer, där kraven på vetenskaplig förståelse och självständighet stegras kontinuerligt.

Vidare har progressionen i metodologiska, analytiska och teoretiska moment ökats och tydliggjorts genom utbildningen

Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 5: visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje barns lärande och utveckling

Kritik i sammanfattning: Det saknas en presentation av lärandemål med formuleringar om att studenten "självständigt ska". Progressionen i de beskrivna lärandemålen går från "under handledning" till "i samverkan", men inte till "självständigt ska". Undervisningsbegreppet är inte tydligt behandlat. Tydlighet om studenternas möjlighet att utveckla färdighet och förmåga att initiera, planera och genomföra utvecklingsarbeten efterfrågas.

Analys: Studenterna tränar samverkan genom hela utbildningen genom arbetsformen arbetslag och samverkan uttrycks i lärandemål i VFU, medan självständighet inte gör det. Lärandemålen i VFU och bedömningsunderlagen behöver revideras för att förtydliga att såväl självständighet som samverkansförmåga krävs. Undervisningsbegreppet behandlas vid flera tillfällen under utbildningen, men måste lyftas fram i kursplaner, särskilt gällande VFU. Utvecklingsarbeten behandlas i termin 5 men saknas i VFU-lärandemålen.

Åtgärder: Lärandemål för VFU har reviderats i fråga om självständighet, undervisning och utvecklingsarbete. De tidigare skrivningarna av lärandemålen för VFU 3 har ändrats från "med viss handledning" till "med viss självständighet" och för VFU 4 från "i samverkan" till "självständigt och i samverkan". Bedömningsunderlagen har vidare reviderats för att tydliggöra betydelsen av självständighet i relation till samtliga lärandemål i VFU 4. "Undervisning" har ersatt "aktiviteter" i samtliga VFU-kursplaner och bedömningsunderlagen har reviderats. Undervisningsbegreppet har även tydliggjorts i den högskoleförlagda utbildningen för att få en tydlig progression genom hela utbildningen. I VFU 3 har lagts till lärandemålet "identifiera möjliga utvecklingsområden utifrån förskolans styrdokument och verksamhetens lokala mål" och i VFU 4 "identifiera behov av och utforma och värdera en plan för utvecklingsarbete med utgångspunkt i vetenskap och beprövad erfarenhet, samt i förskolans styrdokument". Lärandemålen examineras i individuella PM. Ett utvecklingsprojekt har även införts i termin 6. Beslutade kursplaner bifogas.

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Åtgärdsredovisning vid uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Lärosäte: Karlstads universitet

Yrkesexamen: Förskolläraexamen

Begäran om komplettering avseende uppföljning av utbildningsutvärderingen av utbildningar som leder till förskoleläraresexamen.

Bedömargruppen efterfrågar följande kompletteringar:

- En analys och redovisning vad gäller säkerställandet av kännedom om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder

Analys:

Bristerna i studenternas förberedelse för det självständiga arbetet sammanhänger bland annat med att vetenskapliga metoder tidigare främst koncentrerats till den delkurs som omedelbart föregår det självständiga arbetet. Studenterna måste kontinuerligt och med progression få utveckla kunskaper om och förmåga att tillämpa de verktyg som behövs i det självständiga arbetet. Studenten måste först utveckla förmåga att kritiskt tillgodogöra sig forskningsresultat, för att sedan omsätta den i att designa och genomföra vetenskapliga studier. Vetenskapliga metoder bör sättas i sammanhang av tillämpning, analys av vetenskapliga texter och vetenskapligt skrivande. Denna koppling har tidigare varit alltför utvecklad.

Analysen och åtgärdsarbetet har resulterat i en ny modell för metodundervisningen som föregår det självständiga arbetet i termin 7. Modellen utgår från tre mindre uppsatser som genomförs i termin 1, 4 och 6 samt en metodkurs i termin 7. I kursernas undervisning inför uppsatsskrivandet utvecklas kunskaper om kvantitativa och kvalitativa metoder och i uppsatsskrivandet och uppsattsseminarierna övas och bedöms studenternas färdigheter och förmåga att tillämpa och värdera vetenskaplig metod.

Redovisning:

Den modell som efter åtgärdsarbetet tillämpas i förskolläraryrkesprogrammet innebär att kvalitativa och kvantitativa metoder introduceras under första terminen och tillämpas vid fältstudier under följande terminer. Fördjupning i kvantitativa metoder sker under termin 4.

Under sjätte terminens kurs på avancerad nivå utvecklas kunskaper om och i kvalitativa metoder som bland annat rör text- och bildanalys. I de uppsatsarbeten som genomförs dessa terminer, 1, 4 och 6, belyses metodfrågor ur olika aspekter. Uppsatserna och undervisningen i samband med deras genomförande syftar till att utveckla metodiska och analytiska redskap för att få förståelse för sambandet mellan förskolepedagogiska frågeställningar och hur de undersöks på ett vetenskapligt och systematiskt sätt. I den avslutande termin 7 fördjupas metodundervisningen i en metoddelkurs som förbereder det självständiga arbetet. Detaljer i processen att utveckla studenternas metodkunskap och säkerställa att deras kännedom om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder fram till det självständiga arbetet följer här.

I termin 1, delkurs 4, förbereds uppsatsarbetet genom fyra föreläsningar som behandlar forskning med barn och i förskola, litteratursökning samt forskningsmetoder. I metodföreläsningen behandlas och ges exempel på bland annat enkät, intervju, observation, dokumentstudier och experiment. Vidare visas metodanvändningen i sentida doktorsavhandlingar som skrivits av utbildningens lärare. I ett seminarium diskuteras de metoder som behandlas i Löfdahl et al. (2014) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* samt vilka typer av frågeställningar olika metoder passar till. Till seminariet ska studenten lämna in en skriftlig sammanfattning kring seminariets frågeställningar. Ett påföljande seminarium bygger på att studenten söker och väljer en artikel inom avgränsade områden och bland annat presenterar och diskuterar metodanvändningen. Seminariet byggs sedan på i uppsatsarbetet som syftar till att ge grundläggande förståelse av hur forskning bygger på vetenskapliga och systematiska metoder. Uppsatsen utgår från vetenskapliga artiklar där studenterna ska identifiera och jämföra bland annat de metodiska tillvägagångssätten, för att därefter för ett eget tänkt forskningsprojekt välja och formulera ett syfte samt argumentera för en metod. Kunskaperna säkras genom att studenten i uppsatsen ska beskriva hur hen systematiskt och metodiskt skulle kunna genomföra den tänkta studien så att syftet uppnås och frågeställningen besvaras. Vidare skall studenten i sammanhanget anknyta och referera till någon el. några av de metoder som diskuteras i kursens metodlitteratur.

Tidigare ingick en tillämpningsuppgift med metoder i termin 1, men den togs bort för att ge plats för uppsatsskrivande. Under följande terminer ingår dock fältuppgifter där studenterna får tillämpa bland annat observation och intervjuer sammanställer ett empiriskt material, men metodkunskaperna examineras inte explicit.

Under uppsatsarbetet i termin 4, delkurs 4, praktiseras insamling av data i en barngrupp med speciellt kvantitativa metoder och sammanställning. Som förberedelse ingår undervisning om kvantitativa metoder, som behandlar strukturerad, systematisk observation med hjälp av observationsscheman, enkätdesign, deskriptiv statistisk analys, inklusive begreppen medelvärde, median, typvärde, korstabeller och korrelation, samt presentation av data i

stapeldiagram. Som förberedelse inför insamling av data i en barngrupp tillämpas en gruppvis övning i att genomföra en strukturerad observation av andra studenter, vilket sammanställs i ett observationsschema och redovisas med stapeldiagram. Ett centralt lärandemål i kursen är att studenten efter genomgången delkurs skall ”//...kunna genomföra och analysera en systematisk observation med kvantitativ metod”. Lärandemålet examineras genom genomförande i grupp och analys av en strukturerad observation vid en aktivitet med barn, vilket redovisas i en individuell skriftlig inlämning med betygsskalan U/G/VG. Som litteratur under momentet används huvudsakligen kapitel 13-16 om kvantitativ metod i Christoffersen och Johannessen (2015) *Forskningsmetoder för lärarstudenter*, kompletterat med kapitel 17 om observation i Cohen et al. (2000) *Research methods in education* och ett exempel på en vetenskaplig artikel som bygger på strukturerad observation i förskolan (Reunamo et al., 2014, Children’s physical activity in day care and preschool. *Early Years* 34 (1)).

Uppsatsen i termin 6, delkurs 4, inriktas mot utvecklingsarbete enligt Skolverkets modell med fokus på hur estetiska lärprocesser kan användas som grund för lärande i läs-, skriv- och matematiklärande. Arbetet ska vara väl avgränsat och utförs i förskola eller förskoleklass enligt Skolverkets modell som omfattar strukturerad uppföljning med för uppgiften lämplig metod. Till stöd för arbetet ges tre teori- och metodföreläsningar kring hermeneutik och tolkning, vetenskaplighet och beprövad erfarenhet samt text- och bildanalys. Därefter får studenterna på egen hand och i samråd med handledare själva söka fram vetenskapliga texter som stöd för metodologiska ansatser i deras uppsatser.

Till höstens kurs kompletteras innehållet i föreläsningarna med konstnärlig metod (fenomenologi) i samspel med introduktion i postkvalitativ ansats, litteraturdidaktisk teori och metod, litteratursociologi samt etnografisk metod. I sjunde terminens andra delkurs, *Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete*, 7,5 hp, behandlas forskningsmetod och metodologi. I delkursen fördjupas studentens kunskap om relationen mellan vetenskaplig frågeställning, teoretiska utgångspunkter och konsekvenser av olika metodval. Undervisningen omfattar sex föreläsningar om kvalitativa och kvantitativa metoder och om vetenskapsteori samt seminarier utifrån studenternas praktiska metodtillämpningar och litteratur om vetenskapliga metoder. Examinationen består i att studenten söker, väljer och värderar två vetenskapliga artiklar utifrån teoretiska, vetenskapliga och etiska perspektiv. Artiklarna ska representera olika teoretiska och metodiska perspektiv och att minst en av artiklarna ska vara publicerad i en internationell tidskrift. I examinationen bedöms studentens kunskap om artiklarnas syfte, teoretiska utgångspunkter, metodiska tillvägagångssätt och slutsatser, liksom hur artiklarnas kunskapsbidrag, validitet och reliabilitet värderas. I en andra uppgift examineras studenternas kunskaper om vetenskapliga metoder och förmåga att genomföra dem praktiskt. Studentgruppen, benämnt arbetslaget, formulerar en fråga, utformar och genomför en systematisk datainsamling. Arbetet presenteras och diskuteras i

tvärgruppsseminarium, varefter de i en individuell inlämningsuppgift sammanställer och analyserar det insamlade materialet samt värderar olika metoders kunskapsbidrag med referens till kurslitteraturen, Bjereld et al. (2018) *Varför vetenskap?*, Christoffersen & Johannessen (2015) *Forskningsmetoder för lärarstudenter*, Fejes & Thornberg (2019) *Handbok i kvalitativ analys*, Löfdahl et al. (2014) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*.

Under det självständiga arbetet (utbildningens sista kurs) ska studenten självständigt välja en metod för att applicera i sin uppsats, vilket värderas i examinationen. Studentens metodiska kunskaper säkerställs i examinationen genom kursmålen: ”kunna designa en forskningsinriktad studie”, ”sammanställa och bearbeta empiriskt material samt analysera och värdera resultat”, ”diskutera, granska och värdera den egna undersökningens metod och genomförande”. I kursen arrangeras två seminarier med studenter och handledare. Det första seminariet introducerar det självständiga arbetet för studenterna som stöd för ett individuellt skriftligt PM, där studenterna formulerar problembakgrund, syfte, litteratur, teori/perspektiv, metod och etiska överväganden för sitt tänkta arbete. Det andra seminariet sker i handledningsgrupper inom temaområdena, där studenter, respektive handledare och examinator diskuterar specifika förskolepedagogiska problemformuleringar och olika teoretiska och metodiska sätt att undersöka och besvara dem. Studenten ska vidare i slutsaminnariet muntlig diskutera metodval. Under arbetsprocessen behandlas metodanvändningen i ett seminarium för att säkerställa att den svarar mot frågeställningar och material.